

Module 3

ETIESE EN VOLHOUBARE DENKE	
Duur:	6 uur
Leerdoelwitte:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Om die konsep en belangrikheid van etiese en volhoubare denke bekend te stel 2. Om etiese en kulturele bewustheid te kweek 3. Om veerkragtigheid en volhoubare denke te kweek 4. Om etiese besluitneming te kweek
Submodules:	<p>3.1 Etiese Bewustheid : Begrip van etiese implikasies in besigheid.</p> <p>→ <i>Vaardighede</i>: Etiese bewustheid, morele redenasie, integriteit.</p> <p>3.2 Volhoubare denke : Die insluiting van volhoubaarheid in besluitneming.</p> <p>→ <i>Vaardighede</i>: Volhoubaarheid, omgewingsbewustheid, strategiese vooruitsig.</p> <p>3.3 Veerkragtigheid en Buigsaamheid : Bou van veerkragtigheid en aanpasbaarheid.</p> <p>→ <i>Vaardighede</i>: Veerkragtigheid, buigsaamheid, stresverdraagsaamheid.</p> <p>3.4 Kulturele Bewustheid : Omhelsing van kulturele diversiteit en perspektiewe .</p> <p>→ <i>Vaardighede</i>: Kulturele bewustheid, inklusiwiteit, globale perspektief .</p>
Hulpbronne en toestelle:	<p>Boeke :</p> <p><i>Bestuur van Besigheidsetiek, Etiese</i></p>

Besluitneming, 2021, Alfred A. Marcus (Universiteit van Minnesota) Timothy J. Hargrave (Sentrale Washington Universiteit), Kalifornië: Sage Publications

Besigheidsetiek: Die bestuur van korporatiewe burgerskap en volhoubaarheid in die era van globalisering. (Vierde uitgawe), 2016, Andrew Crane, Dirk Matten, Oxford: Oxford University Press.

Video skakels :

Etiese en volhoubare denke:

https://youtu.be/Hg_tEWqB--s?t=14

Etiek in die werkplek

<https://www.bing.com/videos/riverview/relatedvideo?q=ethical%20decision%20making%20video&mid=D0C21D0FA19101B124A7D0C21D0FA19101B124A7&ajaxhist=0>

Wat is 'n etiese dilemma?

<https://www.bing.com/videos/riverview/relatedvideo?q=ethical%20decision%20making%20video&mid=4C066FDF8B62D355C7EB4C066FDF8B62D355C7EB&ajaxhist=0>

Is dit eties om 'n selfoon te koop?

<https://padlet.com/eunacademy/2-3-ethical-and-sustainable-thinking-activity-u7k7zjd417f0/wish/Xb8YaLwpdzXWyn1w>

Binne Kongo-myne wat kinders uitbuit:

<https://news.sky.com/video/inside-the-congo-mines-that-exploit-children-10784310>

Strategiese vooruitsigvideo:

<https://youtu.be/hu3iFLjKZ6k>

Vloiediagramme en Beelde : Etiese en volhoubare denke en die Etiek van Volhoubaarheid (<https://padlet.pics/>)

Kulturele diversiteit en kulturele bevoegdheid:

	<p>https://diversity.social/cultural-diversity/</p> <p>Kulturele relativisme en Etnosentrisme:</p> <p>https://open.lib.umn.edu/sociology/chapter/3-3-cultural-diversity/</p>
<p>Assesseringsbenadering:</p>	<p>Selfassessering</p> <p>Vasvra – toets jou kennis</p> <p>Groepbesprekings</p> <p>Rolspel</p> <p>Gevallestudies</p> <p>Scenario's</p> <p>Reflektiewe skryfwerk</p>
<p>Vaardighede/vermoëns ontwikkel:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Etiese bewustheid, morele redenasie, integriteit. ● Volhoubaarheid, omgewingsbewustheid, strategiese vooruitsig. ● Veerkragtigheid, buigsaamheid, stresverdraagsaamheid. ● Kulturele bewustheid, inklusiwiteit, globale perspektief

Submodules 3.1 en 3.2

ETIESE EN VOLHOUBARE DENKE

Hierdie module sintetiseer etiese bewustheid, volhoubare denke, veerkragtigheid en buigzaamheid sowel as kulturele bewustheid omdat submodules konseptueel onderling verwant is. Kultuur (oortuigings, waardes en norme) bied die grondslag vir etiese denke en rig aksies, terwyl volhoubare denke (gedryf deur etiese oorwegings en kulturele waardes) langtermyn lewensvatbaarheid verseker. Deur hierdie aspekte te integreer, is veerkragtigheid die uitkoms.

Besigheid en etiek

Die doel is om 'n ryker begrip van sake-etiek te vestig en 'n inleiding te gee tot die gereedskap wat nodig is om die etiese dilemmas waarmee entrepreneurs/bestuurders te kampe het, effektief aan te spreek. Die doel is om entrepreneurskap binne die raamwerk van etiese en volhoubare denke te plaas en na die drievoudige slotreël te verwys.

Kyk na 'n kort videogreep: https://youtu.be/Hg_tEWqB--s?t=14

Aktiwiteit 1 DIE BELANGRIKHEID VAN ETIESE EN VOLHOUBARE DENKE: VOLHOUBAARHEID

Duur : 2 uur

Spesifieke Leerdoelwitte

1. Verstaan die rol van etiese en volhoubare denke
2. Om kritiese denkvaardighede te gebruik om volhoubaarheidskwessies op te los

Metodologie, hulpbronne en toestelle

- Lesing, bespreking, refleksie oor die vier submodules en die onderlinge verband
- (LET WEL: Kombineer aanbiedings (PPT) met video's en animasies oor die onderwerpe wat behandel moet word tydens die kennisvoorsiening)
- Bied die inhoud aan: Lesing, bespreking en refleksie oor jou eie uitdagings en ervarings.
- Gee die deelnemers die kans om idees te deel, die uitdagings en geleenthede van etiese en volhoubare besluitneming te bespreek en te analiseer.
- Ervaringsleer en ondersoekgebaseerde leerbenadering
- PPT, video, Youtube, TEDx

Beskrywing van die aktiwiteit en sleutelkonsepte

- Die sessie begin met 'n **oorsig van die** submodules binne 'n breër samelewingsperspektief met spesifieke fokus op **kultuur as die fondament van menslike aksie** .
- Die **doel van die module word verduidelik** deur die verband tussen volhoubare en etiese praktyke en die drievoudige slotreël (Mense, Planeet, Wins) te toon.
- 'n **Definisie van etiese denke en volhoubaarheidsdenke** word gegee om die kernmodule te konsolideer.

(i) Die vyffasemodel van etiese besluitneming

(ii) Gevallestudie Nike: Etiese denke / moraliteit:

Aangepas: <https://www.greatworklife.com/ethical-decision-making-in-business-examples/>; <https://www.si.com/nfl/2018/09/04/nike-stock-colin-kaepernick-30th-anniversary-just-do-it-ad-campaign> .

Kyk na die video-advertensie:

<https://youtu.be/lomlpJREDzw>

(iii) Die drie elemente van **volhoubaarheid (skyfie 7)**

- Basiese **verduideliking van verwante konsepte** en om te demonstreeer hoe hulle met mekaar verband hou.
  - **Toepassing** van etiese en volhoubare denke op sake- en entrepreneuriese aksie.
  - **Koppel die module aan die SDG's** . 'n Vloeidiagram wat vrae bevat wat geanaliseer en gekoppel moet word aan enige van die 17 SDG's.
  - **Gevallestudie** om analogieë te trek met 'n vyffase- **model van etiese denke** en om **hindernisse** daarvoor te identifiseer.
  - **Gevallestudie** om die kernelemente van volhoubaarheidsdenke te identifiseer: Indonesië
- (i) Lees die **gevallestudie van volhoubaarheid in Indonesië**
- Vrae vir refleksie
    - Wat is 'n ekosisteem?
    - Wat is die implikasies vir volhoubaarheid en veerkragtigheid in Indonesië?

Assessering

- Selfassessering deur middel van vrae aan die einde van die submodules
- Vasvra – toets jou kennis
- Selfwerkaktiwiteite
- Rolspel
- Gevallestudies
- Reflektiewe skryfwerk

Vaardighede/Vermoëns ontwikkel

- Etiese bewustheid, morele redenasie, integriteit.
- Volhoubaarheid, omgewingsbewustheid, strategiese vooruitsig.

Verdere leeswerk, aktiwiteite, materiaal, beste praktyke

Gevallestudies, stories van korporatiewe skandale, Fliek; *Die Wolf van Wall Street* ,
Enron -skandaal: <https://youtu.be/vMj0t2Vsyvs>

Veerkrachtighedsdenke: <https://www.stockholmresilience.org/>

SUBMODULE TITEL

VEERKRAGTIGHEID EN BUIGSAAMHEID

Aktiwiteit 2: VEERKRAGTIGHEID EN BUIGSAAMHEID

Duur : 2 uur

Spesifieke Leerdoelwitte

1. Om veerkrachtigheid en aanpasbaarheid te kweek

Metodologie, hulpbronne en toestelle

- Lesing, bespreking, refleksie oor veerkrachtigheid en die onderlinge verband met ander submodules
- (LET WEL: Kombineer aanbiedings (PPT) met video's en animasies oor die onderwerpe wat behandel moet word tydens die kennisvoorsiening)
- Bied die inhoud aan: kort oorsig van veerkrachtigheid en buigsaamheid, bespreking oor klimaatsaanpassing en refleksies oor klimaatsveerkrachtige stede en jou eie uitdagings en ervarings (skyfies 23-25).
- Gee die deelnemers die kans om idees te deel, die uitdagings en geleenthede van etiese en volhoubare besluitneming te bespreek en te analiseer.
- Ervaringsleer en ondersoekgebaseerde leerbenadering
- PPT, video, Youtube, TEDx

Beskrywing van die aktiwiteit en sleutelkonsepte

Die sessie begin met **die definisie van veerkrachtigheid en aanpassing** en die belangrikheid daarvan in volhoubaarheid.

Wys video: **Wat is veerkrachtigheid** : <https://youtu.be/aSil22JYral?t=17>

Oorsig van klimaatsaanpassing

Kyk na die volgende **video: Veerkrachtigheid: antisipeer, organiseer, pas aan:**

<https://youtu.be/yyX6UULJEic?t=148>

Vra die **klas/groep om te bespreek** wat hulle waargeneem het en die belangrikheid van die konsepte.

Toon voorbeelde van en bespreek **klimaatsveerkrachtige stede en klimaatsaanpassing** :

Video: :(<https://stateofgreen.com/en/news/12-examples-of-climate-resilient-city-solutions/>)

Klimaataanpassing: Sleutelstrategieë vir die bou van veerkragtigheid

<https://stateofgreen.com/en/news/12-examples-of-climate-resilient-city-solutions/>

Assessering

- Selfassessering deur middel van vrae aan die einde van die submodules
- Vasvra – toets jou kennis
- Selfwerkaktiwiteite
- Rolspel
- Gevallestudies
- Reflektiewe skryfwerk

Vaardighede/Vermoëns ontwikkel

- Veerkragtigheid, buigsaamheid, stresverdraagsaamheid.

Verdere leeswerk, aktiwiteite, materiaal, beste praktyke

Veerkragtigheidsdenke: <https://www.stockholmresilience.org/>

MODULETITEL

KULTURELE BEWUSTHEID

Aktiwiteit 3: KULTURELE BEWUSTHEID

Duur : 2 uur

Spesifieke Leerdoelwitte

1. Omhelsing van kulturele diversiteit en perspektiewe .
2. Ontwikkeling van globale perspektiewe

Metodologie, hulpbronne en toestelle

- Lesing, bespreking, besinning oor die onderlinge verband tussen kulturele bewustheid en etiek en volhoubaarheid (Skyfie 26)
- (LET WEL: Kombineer aanbiedings (PPT) met video's en animasies oor die onderwerpe wat behandel moet word tydens die kennisvoorsiening)
- Stel kortliks die inhoud van die vlakke van kulturele bewustheid, diversiteit en onderlinge verbondenheid voor:
- Gee 'n kort lesing en fasiliteer bespreking en refleksie oor jou eie uitdagings en ervarings met betrekking tot diversiteit en inklusiwiteit.
- Gee die deelnemers die kans om idees te deel, die uitdagings en geleenthede wat diversiteit, inklusiwiteit en kulturele bewustheid in 'n globaliserende wêreld bied, te bespreek en te analiseer.
- Ervaringsleer en ondersoekgebaseerde leerbenadering
- PPT, video, Youtube, TEDx

Beskrywing van die aktiwiteit en sleutelkonsepte

Die sessie begin met **die definisie van kulturele bewustheid** en die belangrikheid daarvan in **volhoubaarheid, etiek en die globaliserende wêreld** .

Bied die inhoud kortliks aan van die **vlakke van kulturele bewustheid, diversiteit en onderlinge verbondenheid**

Wys Video: Kulturele sensitiwiteit, kruiskulturele of interkulturele bewustheid.

Wys video Kulturele diversiteit en kulturele bevoegdheid :

<https://diversity.social/cultural-diversity/>

Bespreking en refleksie oor jou eie **uitdagings en ervarings** met betrekking tot diversiteit en inklusiwiteit.

Wys Video: Kulturele relativisme en Etnosentrisme:

<https://open.lib.umn.edu/sociology/chapter/3-3-cultural-diversity/>

Die deelnemers deel idees, bespreek en analiseer die **uitdagings en geleenthede** wat diversiteit, inklusiwiteit en kulturele bewustheid in 'n globaliserende wêreld bied.

Groepaktiwiteit : verken die konsepte: Kulturele sensitiwiteit, kruiskulturele of interkulturele bewustheid.

Besigheidstoepassingsoefening: Bespreking en debat Die belangrikheid van maatskappykultuur: wat het Peter Drucker (bestuursdeskundige) bedoel toe hy gesê het: "Kultuur eet strategie vir ontbyt"

Assessering

- Selfassessering deur middel van vrae aan die einde van die submodules
- Vasvra – toets jou kennis
- Selfwerkaktiwiteite en groepdebatte
- Rolspel
- Gevallestudies
- Reflektiewe skryfwerk

Vaardighede/Vermoëns ontwikkel

- Ontwikkeling van kulturele bewustheid
- Begrip van konsepte van diversiteit en inklusiwiteit
- Ingebedde globale perspektiewe

Verdere leeswerk, aktiwiteite, materiaal, beste praktyke

Kulturele Relativisme :

<https://open.lib.umn.edu/sociology/chapter/3-3-cultural-diversity/>

Co-funded by
the European Union

GKMOV

Die ontwikkeling van BOO Entrepreneuriese
Groen denkwyse en vaardighede vir
kleinsakeondernemings -ontwikkeling

üstadi
empower • connect • prosper

NGO NEST
Berlin

PRIZMA
Fundacija za izboljšanje zaposlitvenih
možnosti

yadaversity

eduforma
...strumenti su misura per la persona

**EUROPEAN
KNOWLEDGE
SPOT**

SOUTHERN AFRICA DEVELOPMENT, RESEARCH AND TRAINING INSTITUTE NPC
SADRAT INSTITUTE
- YOUR PARTNER IN SUSTAINABLE DEVELOPMENT -

INHOUD

Etiese en volhoubare denke

- Etiek, kultuur, veerkragtigheid en volhoubaarheid
- Oorsig
- Sleutelkonsepte
- Etiese denke en struikelblokke tot besluitneming
- Volhoubaarheidsdenke
- Etiese en volhoubaarheidsdenke as bevoegdheid
- Veerkragtigheid en Buigzaamheid
- • Kultuurbewustheid

Definisies

Etiek verwys na die beginsels wat individue of groepe lei in die neem van besluite oor wat goed of wat sleg is

Kultuur is die stel waardes, oortuigings, praktyke en voorwerpe wat mense deel en wat hulle as 'n groep definieer.

Volhoubaarheid fokus daarop om in die behoeftes van die hede te voorsien sonder om die vermoë van toekomstige geslagte om in hul eie behoeftes te voorsien, in gevaar te stel.

Veerkragtigheid is die vermoë om aan te pas en te floreer in die lig van uitdagings en verandering. Dit word gebou deur kombinasie van kulturele ondersteuning en etiese gedrag.

Oorsig

In 'n wêreld van voortdurende verandering, kompleksiteit en onstuimigheid is menslike besluitneming dinamies.

Etiese standaarde bly nie konstant, maar transformeer in reaksie op veranderende situasies. Dus verander mense, tegnologie vorder en kulturele waardes verander.

Besigheidspraktyke wat voorheen toepaslik en aanvaarbaar was, mag dalk nie dieselfde gewig dra nie. Kultuur het 'n beduidende impak op die manier waarop mense optree, reageer of reageer.

Kulturele bewustheid en kulturele bevoegdheid verskaf 'n stewige grondslag waarop etiese en volhoubare denke gebou en gekweek kan word

Oorsig (vervolg)

Die proses van etiese besluitneming behels 'n bewustheid van etiek en kultuur, veerkragtigheid en volhoubare denke.

Dit is dus noodsaaklik om etiese kwessies te navigeer en 'n etiese raamwerk vir besluitneming te gebruik.

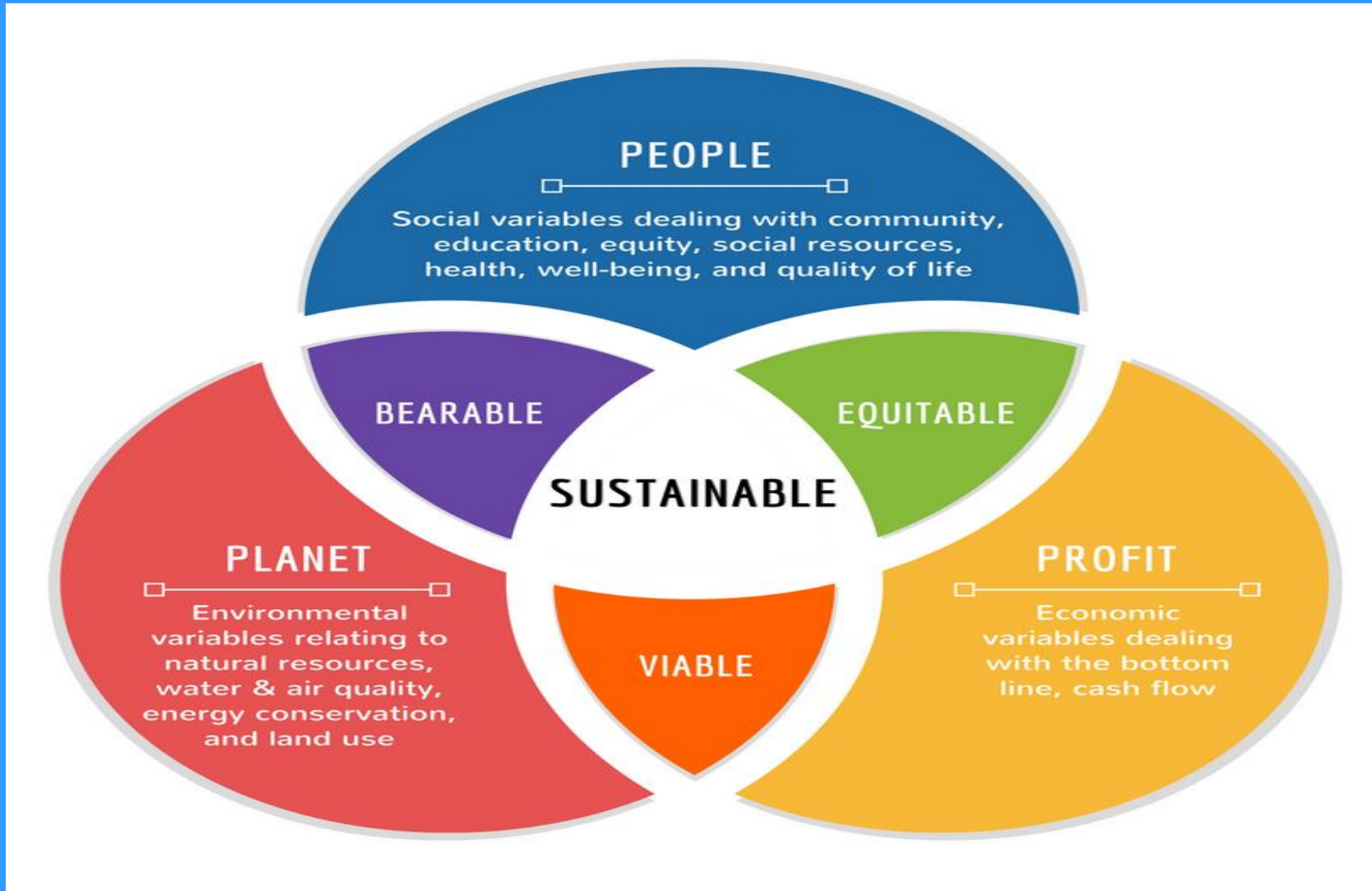
Wat is die skakel tussen kultuur, etiese denke, volhoubare denke en veerkragtigheid?

Kultuur (oortuigings, waardes en norme) verskaf die grondslag vir etiese denke en rig aksies, terwyl volhoubare denke (gedryf deur etiese oorwegings en kulturele waardes) langtermyn lewensvatbaarheid verseker. Deur hierdie aspekte te integreer, is veerkragtigheid die resultaat

Besigheidsetiek- Sosial verantwoordelijkheid- volhoubaarheid

Drievoudige eindresultaat

Sleutelbegrippe in etiese en volhoubare denke en definisies

Etiese bewustheid: Begrip van etiese implikasies in besigheid.

Volhoubare denke: Inkorporering van volhoubaarheid by besluitneming.

Veerkragtigheid en buigsaamheid: Bou veerkragtigheid en aanpasbaarheid.

Kulturele bewustheid: Omhels kulturele diversiteit en perspektiewe

Morele dilemma (of etiese dilemma): verwys na 'n situasie waar daar geen ooglopende regte of verkeerde besluit is nie, maar eerder 'n regte en regte besluit

Sleutelbegrippe in etiese en volhoubare denke en definisies

Gedeelde waarde: 'n Benadering tot besigheid waarin maatskappye hul kernhulpbronne en -vermoëns aanwend om gelyktydig waarde vir aandeelhouders en die samelewing te skep.

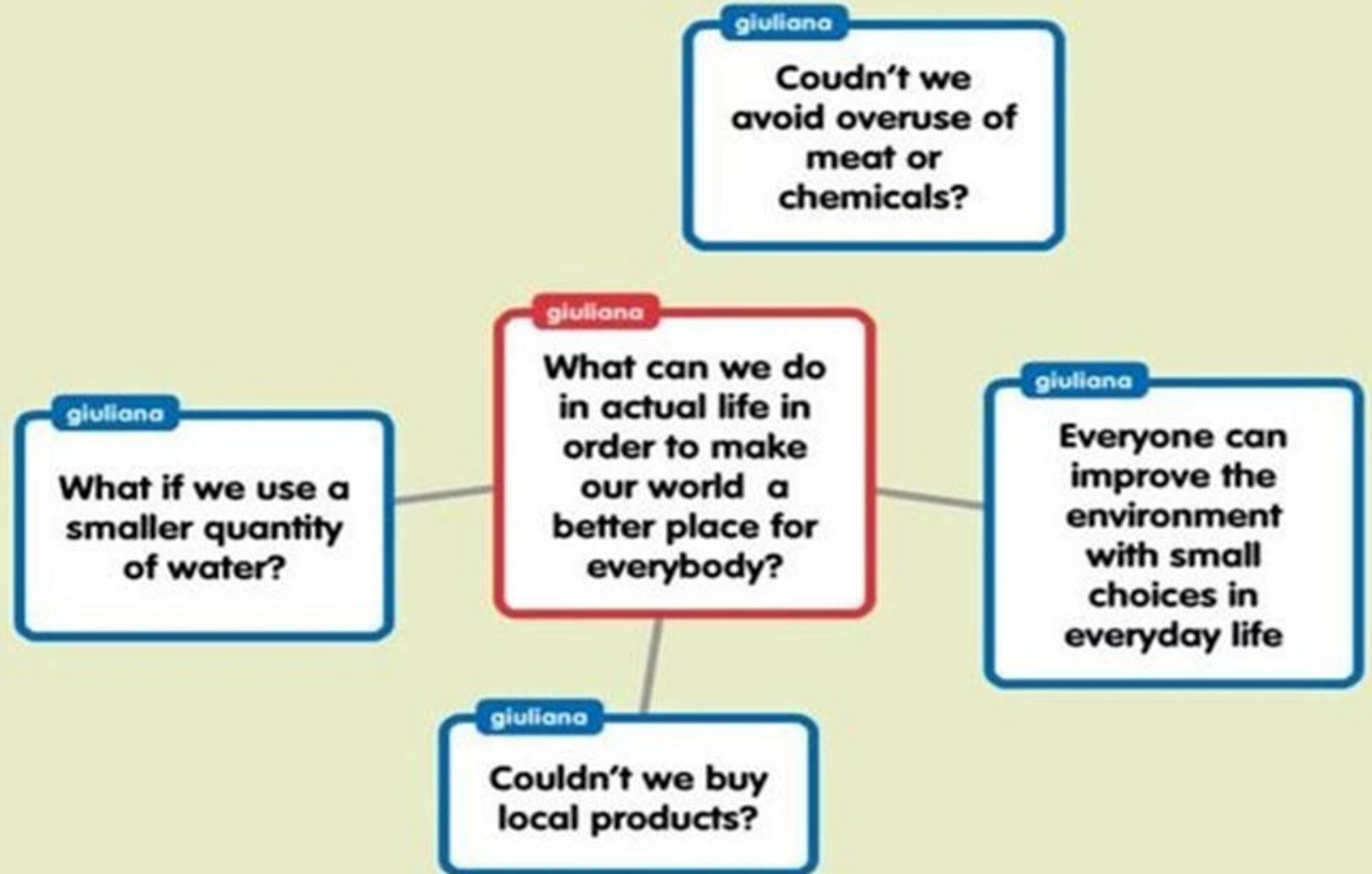
Etiese leierskap: Die proses om etiese aksies te neem om ander te beïnvloed om eties op te tree om organisatoriese doelwitte te bereik.

Volhoubare besigheid: 'n Benadering tot besigheid waarin maatskappye poog om 'n positiewe impak op die ekonomie, samelewing en die natuurlike omgewing te hê

Stelsedenke: Dink om die aard van 'n sisteem te verstaan.

Waarheid aan die mag: Om aan te dring op 'n etiese en eerlike reaksie van diegene wat gesag het

Vloediagram: Sleutelvrae in etiese en volhoubare denke

Rol van etiese en volhoubare denke

Kort inleiding tot VOD's

Verdeel klas in groepe om te debatteer oor watter VODs in die vragies geïmpliseer word.

Bestudeer die grafiek en hersien die vrae.

Met watter VOD's) kan jy die vrae in hierdie vloiediagram in verband bring?

Gee terugvoer in kleingroepies

Maak n persoonlike stelling: Ek het geleer...!....

ETIESE DENKE

Die belangrikheid van morele redenasie in sakebesluite is sentraal tot die drie teorieë in besigheidsetiek:

- **Utilitarisme** fokus op die groter voordeel van die samelewing. Hierdie klem op positiewe of negatiewe uitkomst hou verband met die gevolge van 'n handeling wat die 'reg of verkeerdheid van die aksie' bepaal.
- **Deontologie beklemtoon die verband tussen plig en die moraliteit van menslike optrede. Die verpligting om op te tree is dus gebaseer op die oortuiging dat die optrede moreel regverdigbaar is, ongeag die gevolge.**
- **Deugde-etiek** fokus op die besluitnemer en beklemtoon morele karakter en deug. Dit het 'n normatiewe klem. Morale is die oortuigings van 'n individu of groep oor wat reg of verkeerd is. Etiek is die leidende beginsel wat die individu of groep help om te besluit wat goed of sleg is.

Gevallestudie: Colin Kaepernick

'n **Morele dilemma** (of etiese dilemma) verwys na 'n situasie waar daar geen ooglopende reg is nie of verkeerde besluit maar eerder 'n regte en regte besluit.

Atletiekskoenvervaardiger Nike se besluit om by die omstrede Amerikaanse sokkerspeler Colin Kaepernick (2018) te staan: Nike betaal Kaepernick miljoene om deel te neem aan sy jongste “Just Do it Campaign”. Die maatskappy beplan selfs om vir Kaepernick sy eie handelsmerk-skoene te gee, beweer Bleacher Report. Kaepernick het egter nie sedert 2016 in Amerika se National Football League (NFL) gespeel nie. Kaepernick beweer NFL-eienaars het hom op die swartlys geplaas omdat hy tydens die volkslied in 2016 betoog het. Ter verduideliking, Kaepernick, het teen die polisiemoorde op Afro-Amerikaanse mans betoog. Kaepernick beweer NFL-eienaars weier om hom om politieke redes aan te stel. Kaepernick het die San Francisco Giants in die 2013 Super Bowl laat speel. Sedert 2016 is Kaepernick egter 'n gereelde teiken van nare tweets van president Trump en ander lede van die publiek wat nie sy optrede ondersteun nie.

Gevallestudie Nike: Etiese denke / moraliteit

Die vyf-fase model van etiese besluitneming

Lees die gevallestudie van Colin Kapernick.

Gebruik die stappe hieronder om die geval te ontleed.:

1. Bepaal die feite van die situasie
2. Identifiseer die morele dilemma wat die situasie stel.
3. Identifiseer alternatiewe reaksies op die situasie
4. Betrek die drie breë etiese tradisies/teorieë in jou analise
5. Kies 'n aksieplan

Hindernisse tot etiese besluitneming:

Etiese besluitneming is kompleks of moeilik.

Daar is verskeie **struikelblokke**:

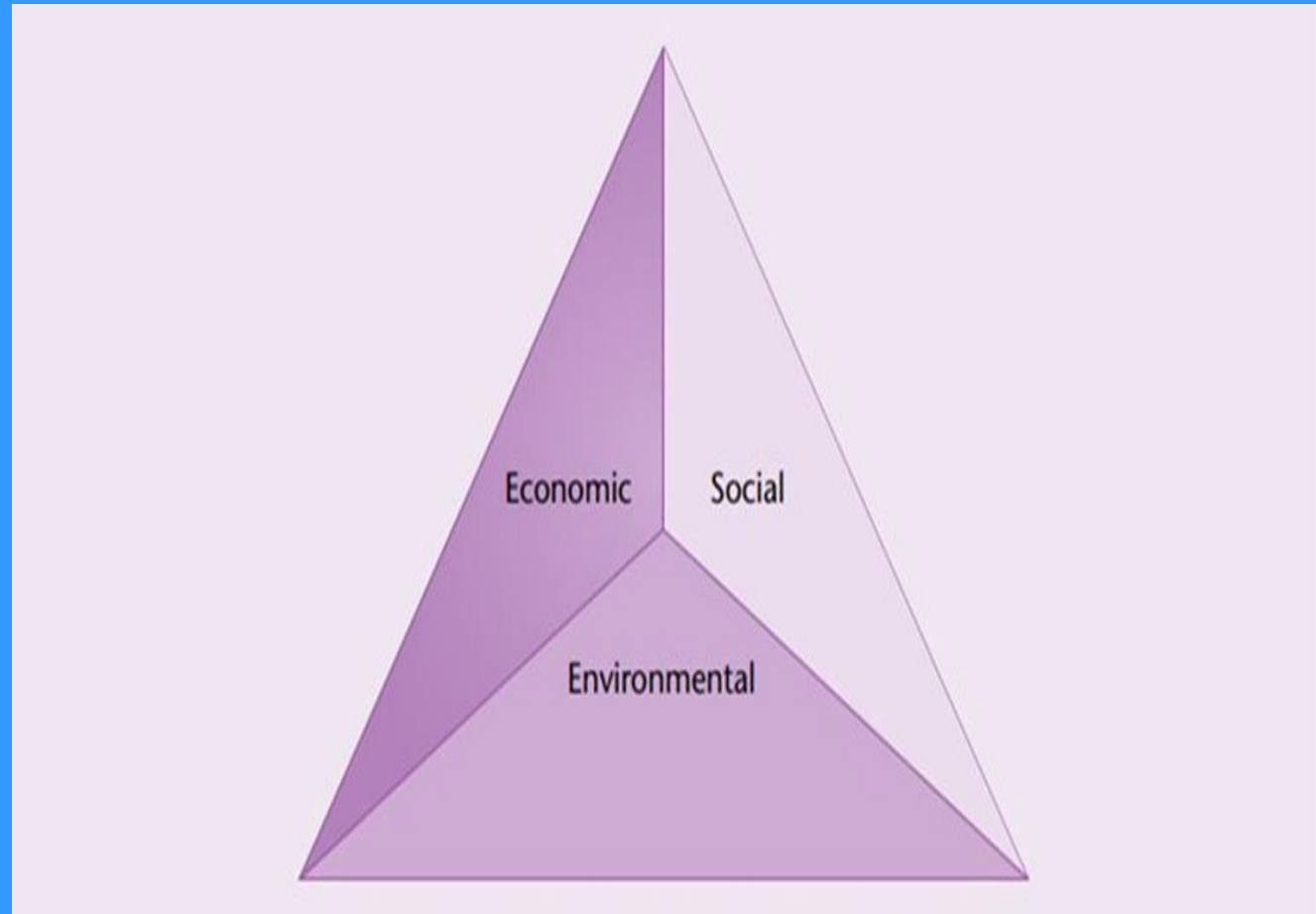
- 'n Eng ingesteldheid en beperking van menslike redenasie.
- Vinnige denke (intuisie)
- Eiebelang- selfsugtige vooroordeel
- Onvermoë om verantwoordelikheid te neem
- Onvermoë om die gesag van bestuur te bevraagteken

VOLHOUBARE DENKE

Behels oorweging van die langtermyn impak van ons optrede en besluite op die omgewing en toekomstige geslagte.

Moedig slim keuses en gedrag aan wat aan huidige behoeftes voldoen sonder dat die vermoë van toekomstige geslagte om in hul eie behoeftes te voorsien, in gevaar stel word.

Dit sluit ook die sosiale en ekonomiese elemente in.

Volhoubaarheid

Die Brundtland Kommissie het in 1987 die mees gebruikte definisie uiteengesit as:

"Ontwikkeling wat aan die **behoefes van die hede** voldoen sonder om die vermoë van **toekomstige geslagte om in hul eie behoeftes te voorsien, in gevaar te stel**"

Voorbeeld: Volhoubaarheidssdenke

In die welige rysvelde van Indonesië, waar die lewensbloed van rys groot hoeveelhede water verg, het boere hierdie noodsaaklikheid vernuftig in 'n florerende ekosisteem verander. Hulle het nie net rys gekweek nie; hulle het vis gekweek ook.

Stel jou dit voor: visse wat deur die lande dartel, nie as toevallige besoekers nie, maar as doelbewuste inwoners. Boere het hulle in groot getalle ingebring en in die water vrygelaat waar rysplante in die bries wieg. Dit was nie net 'n simbiotiese verhouding nie; dit was 'n spel-veranderer.

Volhoubaarheidssdenke

#RiceFishCulture het na vore gekom as 'n briljante oplossing.

Dit is hoe dit gewerk het: eerstens het die vis natuurlike plaagbeheerders geword en insekte, alge en plae opgeslurp wat andersins die rysoes sou verwoes.

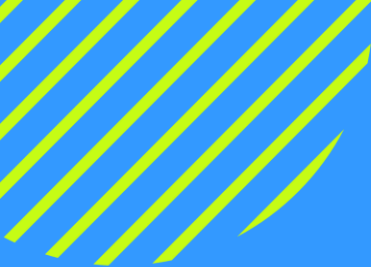
Terwyl hulle gevoer het, het hulle die plante per ongeluk gesnoei, wat gesonder groei bevorder het. Maar dit is nie al nie.

Hul afval, ryk aan voedingstowwe, het 'n natuurlike kunsmis geword, wat die grond verryk het sonder die behoefte aan sintetiese bymiddels.

En soos die visse gefloreer, het die boere wat die vis kon oes vir kos of wins, ook floreer.

Die resultaat? Grondproduktiwiteit het met 'n verbysterende 20% gestyg en

konvensionele perke oortref. Lande het nie net gewemel van rys nie, maar ook van oorvloedige visvoorrade, 'n bewys van menslike vindingrykheid wat met die natuur se siklus saamvloei.

Etiese en volhoubare denke as 'n bevoegdheid

PROSES VAN ETIES EN VOLHOUBAAR DINK

Die vier kernelemente:

- ETIESE GEDRAG
- DINK VOLHOUBAAR
- ASSESSEER IMPAK
- WEES VERANTWOORDELIK

VEERKRAGTIGHEID EN BUIGSAAMHEID

- Die sukses of mislukking van aanpasbare omgewingsevaluering en -bestuur hang af van buigsaamheid en veerkrachtigheid.
- Om aanpassend te bestuur, is veerkrachtigheid in die ekologiese sisteem en buigsaamheid onder belanghebbendes in die sosiale stelsel nodig.
- Ons leef in 'n komplekse en onsekere wêreld. Onsekerheid in die omgewing is die gevolg van menslike ingryping.
- Veerkrachtigheid is die proses en uitkoms van suksesvolle aanpassing by moeilike of uitdagende omstandighede deur buigsaamheid en aanpassing by eksterne en interne eise
- Buigsaamheid is 'n sleutelkenmerk van veerkrachtigheid, en dit sluit in:
  - Kontekssensitiwiteit: hoe ons die situasie lees
  - Die aanleer van 'n nuwe repertoire van gedrag
  - ²³ Vermoë om aan te pas, te wysig of te herhaal deur korrektiewe terugvoer te gebruik

Klimaataanpassing

- Klimaataanpassing is 'n poging om die risiko's te verminder wat die gevolge van klimaatsverandering inhou, insluitend oorstromings wat deur oormatige reën veroorsaak word.
- Klimaataanpassing kan gebruik word om sinergieë tussen stedelike uitdagings te skep deur verskeie areas van stedelike ontwikkeling op dieselfde tyd aan te spreek, wat uiteindelik klimaatbestande stede van die toekoms kan skep.
- **Veerkragtige stede:** <https://stateofgreen.com/en/news/12-examples-of-climate-resilient-city-solutions/>

Klimaatbestande stede: Groen Bus stop, Pole

- 'n Holistiese benadering tot klimaatbestande stede.
- Stede ly aan Urban Heat Island-effek (UHI) en oormaat reënwater wat in die strate afloop.
- Vier stede in Pole het gekies om die sogenaamde Groen Bushalte as 'n Natuurgebaseerde oplossing om reënwater as 'n hulpbron te hergebruik en by te dra tot die vermindering van UHI-effek.
- Bedek met 'n plantgebaseerde groen dak met 'n waterretensielaag – tot 90% van die stormwater val op sy oppervlak.
- Tydens droë weer word die water deur die plante gebruik en verdamp.
- 'n Deel van die water word opgegaar in 'n begroeide retensie-infiltrasiekas in die agterkant van die skuiling.
- Stel minder hitte uit as wat die tradisionele eweknie doen, by tye soveel as

KULTURELE BEWUSTHEID

- Om bewus en oplettend te wees van ooreenkomste en verskille tussen en onder kultuurgroepe.
- Erken dat elke mens 'n kultuur het
- Verskille ten opsigte van taal, godsdiens, wette, sedes, oortuigings, gebruike, norme, waarde en ander aspekte van kulturele identiteit.
- Kulturele ervarings beïnvloed ons lewens en hoe ons interaksie het.
- Kulturele bewustheid behels die begrip van jou eie kulturele invloede, terwyl die verskille van ander gerespekteer en gewaardeer word
- Kommunikasie: dink verder as ras en etnisiteit
- Aktiewe luister en leer deur vrae te vra
- Respek vir plaaslike taalvoorkeure
- Verbind met plaaslike inwoners
- Dit word aangeleer en nie 26 oorgeërf nie

Grace LaConte's Company Culture Iceberg

Surface Culture

- Logo
- Symbols
- Sayings & slogans
- Dress & appearance
- Building façade
- Office layout
- Language, tone, volume
- Spelling and grammar
- Phone greeting
- First impressions
- Communication style

Shared values about:

- Religion & politics
- Family
- Modesty
- The environment
- Work-life balance
- Humor

Concepts of:

- Friendship
- Time
- Justice
- Value
- Roles
- Cleanliness
- Personal space
- Beauty ideals

Attitudes toward:

- Authority
- Competition
- Money & wealth
- Generational differences
- Decision-making
- Problem-solving
- School & learning
- Work
- Health & well-being
- Medical interventions

Other expectations:

- Inside knowledge
- Underlying assumptions
- Specific ways of doing things ("The XYZ Way")

Deeper Culture

Kulturele bewustheid

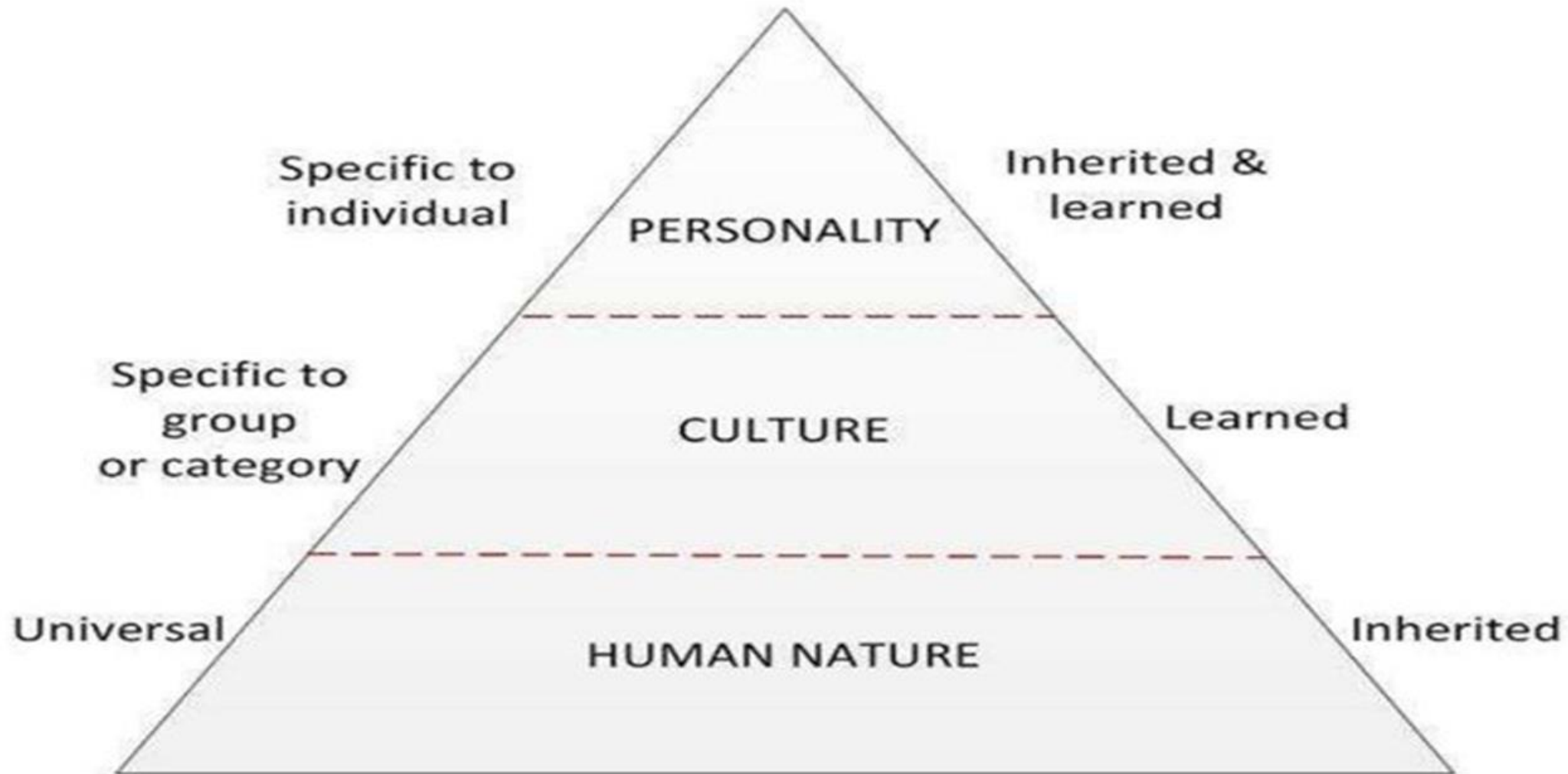

Fig. 2 Three levels of uniqueness in human mental programming (Hofstede 1994: 6)

Onderlinge verbondenheid

- **Kultuur verskaf die grondslag**
- **Etiese denke rig aksies**
- **Volhoubare denke verseker langtermyn lewensvatbaarheid**
- **Veerkragtigheid is die uitkoms van die integrasie van hierdie elemente**

Co-funded by
the European Union

DANKIE

üstadi
empower • connect • prosper

NGO NEST
Berlin

PRIZMA
Fundacija za izboljšanje zaposlitvenih
možnosti

yadaversity

eduforma
...strumenti su misura per la persona

**EUROPEAN
KNOWLEDGE
SPOT**

SOUTHERN AFRICA DEVELOPMENT, RESEARCH AND TRAINING INSTITUTE NPC
SADRAT INSTITUTE
- YOUR PARTNER IN SUSTAINABLE DEVELOPMENT -